

Paskov

Kraj: Moravskoslezský

Správní obvod: Frýdek-Místek

Nadmořská výška: 256 m n. m.

Počet obyvatel: 3 925

Adresa URL: www.mesto-paskov.cz

Okres: Frýdek-Místek

GPS souřadnice: 49.731788N, 18.290369E

První pís. zmínka: 1267 (757 let)

PSČ: 739 21

Historie obce Paskov

Nejstarší dějiny našeho kraje jsou, jak je tomu ostatně ve většině obdobných případů, zahaleny v temnotách a i ty kusé zprávy o nich jsou někdy do té míry vzájemně rozporné, že není snadné se v nich jednoznačně orientovat.

Jako první nejvyšší vlastník rozsáhlé oblasti celé severovýchodní Moravy se udává počátkem 13. stol. jistý hrabě Arnold z Hukewagen. Jeho jméno je - dle některých historiků - dáváno do souvislosti se založením hradu Hukvaldy s tím, že jde jen o později počestěný původní název tohoto hradu pojmenovaného podle stejnojmenného hraběcího hradu Hukewagen v Porýní.

Arnold z Hukewagen zemřel někdy po r. 1240 a dědicem jeho statků se stal Franko, známý z historických dokumentů jako comes Franko de Hukewagh, přičemž význam přídomku "comes", resp. jeho šlechtická kvalita, není vcelku jasný. Franko ovládal rozsáhlé území ohraničené zhruba řekou Sedlnice od jejího pramene až po její ústí do Odry a dále tokem řeky Odry, řekou Ostravicí opět od jejího pramene až po její ústí do Odry a konečně pásmem Radhoště. Zřejmě ve snaze zabezpečit toto panství proti choutkám sousedů (zejména mocného rodu pánů z Kravař) se Frankovi asi jevilo účelné vstoupit raději za bližší neznámých okolností ve vazalský poměr a tím i pod ochranu mocného olomouckého biskupa a celé území se tak stalo na několik století biskupským lénem.

Pokud jde konkrétně o území naší obce, pak již někdy kolem r. 1230 dal údajně hrabě de Hukewagh kraj okolo dnešního Krmelína, Staré Vsi, Hrabové, Žabně a Pakova v držení jistému Konrádovi z Plavče, který se tím stává historicky prvním pánem Paskova. Po Konrádově smrti se stala vlastníkem tohoto území v letech asi 1252 - 1256 jeho vdova, od níž olomoucká kapitula patrně kolem r. 1256 Paskov odkoupila. Vedle Konráda z Plavče se uvádí v r. 1270 jako další držitel tohoto území ještě jistý Petr, syn Heroldův a ještě později jakýsi Bruno z rodu Bludovců, o nichž však není známo nic bližšího.

Většina pojednání, zabývajících se historií naší obce, začínají zpravidla tím, že první nesporný a skutečně dochovaný písemný záznam přímo o Pakovu pochází z r. 1267. Zachovejme i my tuto "zaběhnutou" tradici a podívejme se nyní blíže na to, odkud vzal tento údaj svůj počátek.

V letech 1245 - 1281 byl úřadujícím olomouckým biskupem Bruno z rodu severoněmeckých hrabat ze Schauenburka. V Německu také strávil Brunu zhruba prvních 40 let svého života a působil zde jako probošt arcibiskupského kostela v Magdeburgu. Druhou půlku života pak prožil Bruno v českých zemích, především na Moravě a stal se u nás velmi významnou politickou osobností. Měl velký vliv na české panovníky své doby, Václava I. a zejména po jeho smrti na jeho syna Přemysla Otakara II. Bruno byl velmi dobrým hospodářem a značně aktivně se exponoval především v germanizačním osídlování dosud velmi řídké obydlených prostor na severní Moravě. Své kolonizační úsilí zaměřil zejména

na - do té doby - hustě zalesněné oblasti mezi Odrou, Ostravicí a Beskydami, v nichž usazoval cizí - bohužel převážně německé - kolonisty. V r. 1267 se Bruno vydal po boku krále Přemysla Otakara II. na - v pořadí druhou - královu válečnou výpravu proti tehdy pohanským obyvatelům Východních Prus a Litvy. Je snad vhodné připomenout, že první takovou křižáckou výpravu do této oblasti uskutečnil Přemysl Otakar II. již v r. 1255, kdy jím bylo ve Východním Prusku založeno město pojmenované na královu počest Královec (němec. Königsberg, dnes Kaliningrad). Cílem těchto výprav bylo zjevně pomoci řádu Německých rytířů v jeho protislovanském a protipohanském tažení. Nepochybně se od této výpravy i očekávalo, že se papež za ni odmění českému králi a olomouckému biskupovi vynětím olomoucké diecéze z pravomoci moravského arcibiskupa a povýšením olomouckého biskupství na arcibiskupství, což se však nestalo. Bruno, odcházející ve svých bezmála šedesáti letech na toto válečné tažení samozřejmě nevěděl, zda se z něho vrátí živ a proto slavnostně sepsal za účasti početných církevních i světských hodnostářů v čele se samotným králem velice obsáhlou závěť datovanou 29. listopadu 1267. Tato závěť byla současně i jakousi inventurou či vyúčtováním toho, jak biskup zvětšil za svého působení majetek olomouckého biskupství a rovněž i návod, jak s ním má být v případě jeho smrti naloženo. Budiž zde při této příležitosti připomenuto, že Bruno se velmi intenzivně staral o rozšíření a zvelebení biskupského majetku a v jeho rámci i Paskova. A tak snad již někdy před r. 1260 dal rozměřit paskovské pozemky a nechal určit, co na kterém dílu bude postaveno v příštích letech.

A právě v obsáhlé Brunově závěti se objevuje poprvé jméno obce Paskov (v latins. originále "Pastecow") v souvislosti s tím, že: vše, co je (od řeky Ostravice) směrem k Moravě, náleží hraběti (míněn je Franko hrabě z Hukswagh), kdežto vše, co je směrem k Polsku plně náleží olomouckému biskupovi kromě statků, které byly získány od Petra syna Herolda a kromě lesa v Paskově, který byl získán soudním výrokem od Bluda (míněn asi Blud z rodu Bludoviců)."

Pro lepší pochopení je třeba dodat, že v těch dobách (až do r. 1335) tvořila v našem kraji hranici mezi Moravou a Polskem řeka Ostravice od svých pramenů v Beskydech až k jejímu ústí do Odry a dále tok Odry k Bohumínu.

Paskov jako osada se rovněž připomíná krátce nato znovu v r. 1269. Toho roku založil biskup Bruno město Brušperk a do jeho soudní pravomoci byl přidělen - mimo jiné obce - právě Paskov.

Ale sledujme dále vlastnické poměry kolem Paskova. Podle (samozřejmě latinské) listiny Brunova následníka, olomouckého biskupa Děťicha (Theodora) z ledna r. 1300 je patrné, že Paskov získal jako léno Němec Jan Stange, a to výměnou za jeho statky v Liebenthalu u Osoblahy. K paskovskému lénu se tehdy počítala i Hrabová a Hrabůvka.

Stangeové však brzy vymřeli a novým lenním pánem na Paskově se stal další Němec, rytíř Markvart rodu Wolfsbergů. Ten je však dle listiny z r. 1388 již mrtvý a statek po něm přejímá (kolem r. 1389) jeho syn Jošt (Jodocus) de Wolfsberg se svými bratry Václavem a Janem. Ti si mezi sebe rozdělili jednotlivé části majetku tak, že paskovské léno (někdy před r. 1393) si podržel Václav de Wolfsberg.

Při následném opětovném dělení dědictví se uvádí v letech 1403 - 1411 jako další držitel Paskova vč. Hrabové, Hrabůvky a Staré Bělé Václavův bratr Jan (Johannes) z Wolfsbergu a po něm nakonec (r. 1413) znovu nejstarší z bratrů Jošt, jenž oba mladší bratry přežil. Nakonec skončily spory o dědictví před manským soudem, u něhož uplatňovali své nároky i Janovi sirotci. Jak soudní řízení skončilo, není známo, avšak v letech 1437 - 1447 se objevuje jako nový držitel paskovského léna Mikuláš (Nicolaus) z Walzenbergu, patrně další potomek rodu Wolfsbergů s manželkou Barborou Jemelnou.

Panství Mikulášovo tvořily vsi Paskov, Nová Bělá, Velká a Malá Hrabová (Hrabůvka) a během doby (asi r.

1447) se zvětšilo ještě o Krmelín. Po smrti Mikuláše (zemřel někdy před r. 1460) zůstalo po něm hodně dětí (měl dvě manželky) a tak není divu, že mezi pozůstalými došlo k novým sporům o paskovské dědictví, a to zejména mezi Janem, synem z prvního Mikulášova manželství a Barborou Jemelnou, druhou Mikulášovou manželkou. Jelikož Jan se nakonec svého paskovského podílu na dědictví vzdal, stala se Barbora Jemelná jedinou držitelkou Paskova vč. vesnice a vodního mlýna, vybudovaného se svolením biskupa v r. 1431. Janovi zůstala Hrabůvka, Hrabová, Krmelín a Nová Bělá.

Z velmi kusých zpráv je jen patrné, že po smrti Barbory Jemelné udělil olomoucký biskup Stanislav paskovské léno jistému Beneši z Boskovic a Černé Hory. O dalších osudech paskovského panství však bohužel není po dobu několika následujících desetiletí žádných zpráv.

Až v r. 1518 se stručně připomíná jako nový držitel Paskova, Hrabůvky a ostatních vsí Jan ze Žerotína a na Strážnici a po něm jeho vdova Anna Sedlnická z Choltic a na Paskově.

V r. 1525 se už uvádí jako další držitel Paskova Ladislav z Kadaně. Za něho měl Paskov již 50 čísel a v r. 1530 dal Ladislav vystavět velkou dřevěnou chalupu s koňskou stájí, v níž zřídil panskou hospodu (na místě dnešní "Rychty"). Ladislavovi se též přičítá záměr udělat ze vsí Paskova městečko a za tím účelem poručil postavit na náměstí několik stejných rybníků domů.

Ladislav z Kadaně zemřel asi r. 1530 a jeho synové, Bernard, Sigmund, Centurius a Jan zděděné statky dlouho neudrželi. Jednu jejich část (Zábřeh, Starou Bělou a Výškovice) prodali Bernardu Petřvaldskému, ostatní části (Novou Bělou, Velkou a Malou Hrabovou, Krmelín, Paskov, Žabeň) si podrželi, avšak též ne na dlouho. Ladislav z Kadaně měl totiž značné dluhy a jeho synové za ně byli dáni vlastně do zástavy Ladislavovým věřitelům. Ti je však nakonec ze zástavy propustili a bratři dluhy po odprodání všech uvedených obcí čestně splatili.

A tak dalším pánem Paskova se stává jeden z Ladislavových věřitelů, Jan z Doubravky, který byl současně i posledním vazalem olomouckého biskupství. V r. 1538 vyměnil Jan z Doubravky své statky s Janem z Pernštejna a na Helfštýně za jeho pernštejnské statky na brněnsku (Dědice, Opatovice, Rychtářov, Lhotu a Raclavice).

Nový vlastník Paskova, Jan z Pernštejna, byl synem Viléma z Pernštejna, po němž (a svém bezdětném bratrovi Vojtěchovi) zdědil moravské statky. Účastnil se aktivně veřejného života, zastával po řadu let úřad zemského hejtmana a měl dobré vztahy i k císaři Ferdinandovi I., jak nasvědčuje skutečnost, že si mu v r. 1539 dovolil dokonce poslat dopis, v němž kriticky uvedl příčiny, pro které je král u svých poddaných neoblíben.

Jan z Pernštejna dosáhl mezi držiteli paskovského panství mimořádně významného postavení tím, že v r. 1538 docílil v dohodě s biskupem Thurzou vyvázání paskovského léna z podřízenosti olomouckého biskupství a jeho zapsání do zemských desek jako alodního, tj. plně svobodného statku. Tím dlouholetý lenní poměr k olomoucké kapitule zanikl a paskovské zboží se stalo světským statkem. Jeho držitelé mohli tím pádem podle práva brát v budoucnosti podíl na výsadách a právech, které tehdy z držení svobodného statku plynuly a vykonávat důležité funkce v tehdejší veřejném životě. Jak dále uvidíme, setkáme se také s některými z nich jako s velmi vysokými úředníky, těšícími se přízni samého císařského dvora. Osudy Paskova od r. 1538 sdílejí zároveň ty osady, které dříve k biskupskému lénu a později k paskovskému panství až do r. 1848 náležely, Hrabová, Hrabůvka, Nová Bělá, Krmelín a Žabeň.

Při doplnění a ilustraci stavu obce v této její historické chvíli se připomíná, že čítala 19 úhledných dřevěných, tzv. rybníků domů, dvůr, mlýn, kostel, faru, školu, hospodu a fojtství.

V zemských deskách se v r. 1538 připomínají poprvé i paskovské rybníky, jejich stavbou se Jan z Pernštejna zabýval tou měrou, že si dokonce držel měřiče rybníků, jehož zapůjčení si od něho pro sebe vyžádal sám císař Ferdinand.

Jan z Pernštejna, český velmož a první světský držitel paskovského panství, se však z celkem neznámých příčin začal brzy zabývat myšlenkou, že své panství prodá. Stalo se tak r. 1548, kdy panství se vším příslušenstvím koupil Jan Čelo z Čechovic, šlechtic z Těšínska. Po jeho smrti převzal panství Janův syn Kašpar Čelo z Čechovic a na Malých Kunčicích, který r. 1578 tvrz a městečko Paskov, Velkou a Malou Hrabovou, Novou Bělou, Krmelín a Žabno prodal za 21 000 zl. Ondřeji Dudičovi (či Dudytovi) z Horehovic.

Nový pán na Paskově byla osobnost mimořádně vysoké úrovně. Narodil se (r. 1533) v Budíně v šlechtické rodině, vystudoval v Benátkách a jako učený humanista, znalec věd a mnoha jazyků pěstoval styky s vynikajícími osobnostmi své doby. Věnoval se stavu duchovnímu a dosáhl vysokých církevních postavení, např. hodnosti biskupa nejprve v Tině (Knina v Dalmácii) a později v Pětikosteli (maď. Pécs). Jeho vztah k církvi však nepostrádal kritičnosti a byl např. dokonce i odpůrcem církevního celibátu. A tak, když ho císař Maxmilián II. vyslal s jistým diplomatickým posláním do Polska, zamiloval se tam do jedné půvabné dvorní dámy, složil kněžský úřad a v r. 1567 se s ní oženil. Sňatek vyvolal v tehdejším světě veliký rozruch, papež dal Dudiče do klatby a jeho obraz byl v Římě spálen.

Když Dudičova manželka po sedmiletém šťastném manželství zemřela, oženil se Dudič (v r. 1574) podruhé, a to opět s Polkou pocházející ze starobylého polského rodu hrabat z Tarnova. Dudič si přesto všechno zachoval nadále přízeň císaře Maxmiliána II. a jeho nástupce Rudolfa II. Ten mu udělil titul moravského barona se všemi příslušnými právy a snad právě proto Dudič zakoupil statek v Paskově. Dudičovi se však v Paskově moc nelíbilo. Jako muž vynikajícího formátu nemohl žít odloučen od velkého světa a zejména ho nebavila sedlačina. Paskovské panství proto nakonec prodal a odstěhovat se s celou rodinou do Vratislavi (Wrocław), kde se mohl plně dále věnovat svým vědeckým studiím. Zde též r. 1589 zemřel.

Novým držitelem paskovského panství se tak stal r. 1579 Ctibor Syrakovský z Pěrkova a na Staré Vsi, nejvyšší písař markrabství moravského a vysoký císařský úředník, do jehož působení spadalo vedení zemské kanceláře, ochrana zemské pečeti a další činnosti na zemské úrovni.

Syrakovští z Pěrkova byla stará šlechtická rodina polského původu, usazená na Moravě již v 1. polovině 16. stol., kdy se na Moravu do rodiny Petřvaldských přičlenil Ctiborův dědeček Jeroným Syrakovský z Pěrkova a získal jako léno Starou Ves a po jistou dobu jako zástavu i Hukvaldy.

První manželkou Ctibora se stala Alina, sestra olomouckého biskupa Viléma Prusinovského z Víckova, druhou (r. 1581) Johanka Bruntálská z Vrbna, se kterou měl čtyři děti: Alinu, Hynka, Jana a Ctibora.

Z hlediska obyvatel Paskova bylo významným činem Ctibora Syrakovského, že daroval městečku Paskov právo vybírat mostní mýto. Jinak z dobových dokladů vyplývá, že v Paskově v té době fungoval např. pivovar a mlýn.

Když r. 1600 Ctibor Syrakovský zemřel ve svém sídelním zámku ve Staré Vsi (Altendorf), ujal se vlády nad Paskovem jeho syn Hynek Syrakovský z Pěrkova, sudí menšího zemského soudu olomouckého kraje (menšího proto, že se na něm rozsuzovaly pře, při nichž běželo o méně než 10 kop českých grošů a byli jím souzeni jen zemaní).

Hynek neměl potomky a tak po jeho smrti (někdy kolem r. 1610) se dalším vlastníkem Paskova stal jeho mladší bratr Jan Syrakovský z Pěrkova. Po bitvě na Bílé hoře (8. 11. 1620), ve které bylo vojsko českých stavů

poraženo spojenými vojsky katolické ligy a Ferdinanda II., byl Jan v rámci pobělohorských konfiskací odsouzen ke ztrátě poloviny jmění, avšak Paskov mu zůstal zachován.

Jan Syrakovský zemřel asi v r. 1622 (tedy krátce po bitvě bělohorské) a po jeho smrti se jako noví držitelé Paskova připomínají na krátkou dobu Kryštof Cedlar a jeho sestra Anna Cedlarka z Hofu. Není však známo, na jakém podkladě Paskov vlastnili, neboť veškeré vklady do zemských desek zapsané v časech proticísařské rebelie byly na příkaz kardinála Františka z Dietrichštejna zničeny.

Bílá hora byla pro četné příslušníky vrchnosti katastrofou. Podle právní teorie tehdejší feudální soustavy se totiž panovník považoval za nejvyššího vlastníka veškeré půdy a nejvyššího feudálního pána ve státě. Bezprostřední držitelé půdy (stavové) byli právně vzato panovníkovými vazaly a jejich eventuální provinění se odbojem proti panovníkovi jako svému nejvyššímu feudálnímu pánu bylo považováno za zradu. Viníci pak byli tvrdě trestáni - mimo jiné - ztrátou majetku, který se tak vracel do rukou svého nejvyššího držitele, tj. panovníka.

Také paskovský statek se stal nakonec předmětem konfiskace, neboť - jak se zdá - Kryštof Cedlar se nějak do rebelií též zapletl. A tak dvorní komora vídeňská nařizuje kardinálovi Dietrichštejnovi, aby vyjednával o prodeji paskovského panství s novými zájemci o jeho vlastnictví. Byli jimi tehdy císařský komoří Karel von Strassoldo a Karel Alexander z Grinspergka.

Nakonec připsím ze dne 30. května 1624 bylo rozhodnuto, že novým držitelem Paskova bude c. k. komoří nad stříbrem Václav hrabě z Vrbna a na Bruntále. Byl to jeden z těch šlechticů, kteří byli po Bílé hoře za svou věrnost císaři odměněni konfiskovanými statky a udělením různých rodových výsad a privilegií.

Vrbnové byli starobylá šlechtická rodina pocházející z Vrbna u Svídnice ve Slezsku a lze říci, že paskovští poddaní pochodili při změně své vrchnosti celkem dobře, a to přesto, že jejím sídlem nebyl Paskov, ale Fulnek. Vrbnové byli slovanského původu a intenzivně se starali o rozmnožení a údržbu svého majetku. Zejména Václav z Vrbna, jenž se velice věnoval dvorské službě (byl - mimo jiné funkce - např. hejtmanem tělesné stráže císaře Matyáše) a svých vlivných styků pilně využíval ve prospěch svého rodu, takže se Vrbnové časem povznesli k nejpřednějším rodům v zemi s právy, připomínajícími práva vladařská.

Pro Paskov bylo významné, že za Václava z Vrbna byl někdy v letech 1640 - 1646 postaven - patrně na místě dřívější tvrze - barokní zámek. Pro manželovo zaneprázdnění funkcemi spočívala starost o statky Vrbnu hlavně na manželce Václava z Vrbna, Elišce Polyxeně, dceři biskupského hejtmana Lukáše Dembinského v Kroměříži. Ta do manželství s Václavem z Vrbna přinesla věnem statek Střelnou u Moravského Berouna, jenž pak zůstal v držení rodu z Brna až do r. 1937.

Podle četných dochovaných dopisů byla Eliška Polyxena žena velmi rezolutní a energická. Byla výborná hospodyně a chtěla být dopodrobna informována o všem, co se na panství děje. Prostřednictvím svých správců a vrchnostenských úředníků musela být např. zpravována i o tom, komu z poddaných se narodil potomek, kdo z nich hodlá vstoupit do stavu manželského a s kým a konečně, kdo zemřel. Ačkoliv její otec byl polského původu, byla Eliška Polyxena vychována v českém duchu a tak i její osobní a písemný styk se správcí a úředníky Vrbnových statků byl veden převážně česky.

Václav Vrbna a Eliška Polyxena měli syna Jana Františka, písíciho rovněž dobře česky. Když Václav z Vrbna na cestě do Itálie r. 1649 v Benátkách ve věku 60 let zemřel, byl pochován podle svého přání v kostele sv. Antonína v Padově. Podle Václavova testamentu se stal univerzálním dědicem jeho syn (teprve patnáctiletý) Jan František z Vrbna, kdežto správou majetku byla pověřena Eliška Polyxena, a to až do r.

1655, kdy dosáhl Jan František plnoletosti.

Jan František hrabě z Vrbna se narodil r. 1634. Dosáhl časem rovněž vysokých hodností a úřadů, stal se královským místodržícím, prezidentem apelačního soudu, nejvyšším zemským hofmistrem a posléze nejvyšším kancléřem. Za jeho služební zásluhy mu byla nakonec udělena nejvyšší hodnost Rytíře zlatého rouna.

Jan František byl dvakrát ženat. Jeho první manželkou byla Eliška z Martinic, a když zemřela (r. 1671), pojal za manželku její sestru Terezií Františku. Jan František z Vrbna se - přes své zaneprázdnění úředními povinnostmi - živě zajímal o své statky a energicky proháněl vrchnostenské úřednictvo. Pobyl v hlavním městě a potřeba odpovídající reprezentace, kterou s sebou nesly vysoké úřady, ho ovšem stály mnoho peněz, a tak Jan František tvrdě od vrchnostenských úředníků vyžadoval, aby řádně zajišťovali zákonné platby poddaných a zejména se v této souvislosti zajímal o výnosy paskovského pivovaru a palíren v Paskově a ve Fulneku. O tom, jak zřejmě tíživá byla někdy finanční situace Jana Františka, svědčí skutečnost, že dal např. v r. 1670 do zástavy 18 stříbrných mís a zlatý pohár ze své domácnosti.

Vrbnům se však Paskov asi moc nezamlouval a proto již od r. 1654 se zabývali úmyslem ho prodat. Došlo k tomu však až v r. 1690, kdy Jan František z Vrbna Paskov se vším příslušenstvím za 63 000 zl. konečně prodal.

Novým držitelem Paskova se stal Bedřich (Frydrych) hrabě z Oppersdorfu, svobodný pán na Dubu a Frydštejně a pán na Hodoníně. Oppersdorfové byli stará slezská šlechtická rodina, jejíž moravská větev se na Moravě zakoupila panstvím Bouzov u Litovle. Nový držitel Paskova - Bedřich - se narodil asi v r. 1620 a byl dvakrát ženat. Jeho první manželkou byla Anna Helena Jakartovská, vdova po Janu Burianovi, majiteli hodonínského panství, které do manželství s Bedřichem přinesla věnem. Když v r. 1661 zemřela, pojal Bedřich z Oppersdorfu za druhou manželku Eleonu, roz. Dietrichštejnovou, hraběnkou z Kounic. Bedřich z Oppersdorfu zastával rovněž vysoké úřady. Byl hejtmanem brněnského kraje, nejvyšším zemským sudím a posléze nejvyšším zemským komořím. Bedřich měl tři dcery a dva syny: Jiřího Bedřicha a Františka Josefa. Když 1. 1. 1699 v Brně zemřel, ustanovil svým testamentem dědici svého majetku stejným dílem oba své syny. Jiří Bedřich obdržel statek Dřevohostice (který Bedřich krátce před smrtí koupil) a brněnský dům, zatímco František Josef zdědil panství v Paskově a dům v Olomouci.

Novým držitelem paskovského panství se tedy stal František Josef hrabě z Oppersdorfu, narozený r. 1658. Byl - tak jako jeho otec - vysokým státním úředníkem a zastával funkci c. k. dvorního rady, komořího a moravského zemského hejtmána.

František Josef měl smysl pro pořádek a věnoval velkou péči tomu, aby právní poměry mezi vrchností a poddanými byly jasné a založené na pevném základě. A právě k tomuto účelu dal v r. 1699 sepsati pro Paskov tzv. gruntovní registr a urbář, jež - zachovány do dnešních dnů - poskytují obsáhlé a podrobné svědectví o právních, hospodářských a sociálních poměrech poddaného lidu na paskovském panství.

V gruntovních registrech jsou zanešeni nejen všichni sedláci a chalupníci, ale jsou v nich zapsány i jednotlivé usedlosti se vším, co k nim patří (role, louky, rybníky). U prodávaných usedlostí je v registru zaznamenáno, za jakou cenu byly příp. prodány a kolik ještě event. zbývá z kupní ceny uhradit, kdo jsou příp. věřitelé, komu je nabyvatel usedlosti ještě povinen vyplatit nějaké odstupné a konečně ustanovení o výměnku. V registrech je u prodávaných usedlostí zaznamenáno i hospodářské nářadí k usedlosti

náležící jako vozy, háky, pluhy, kosy, řezací stolice ale i třeba bečka na zelí. Konečně zaznamenává registr údaje o domácím zvířectvu jako koně, hovězí dobytek a drůběž.

V urbáři jsou zase pečlivě zaznamenány veškeré činže a užítky, robotní povinnosti poddaných, vyznačení hranic a farní příjmy. Urbář obsahuje dále způsob hospodaření na panství, povinnosti vrchnostenského personálu (hajní, fišmistři), církevní desátky, platby farníků rektorovi atd.

Významným činem Františka Josefa bylo rovněž založení blízké vesnice Oppersdorf v r. 1699. (Pro zajímavost: v r. 1904 bylo vydáno povolení užívat pro tuto vesnici v češtině název Oprechtice).

František Josef hrabě z Oppersdorfu zemřel v Paskově v r. 1714 a zanechal po sobě nejen vdovu Františku, roz. hraběnkou von Henkel, ale, bohužel, i značné množství dluhů, majících za následek vleklá dlužní řízení a z nich vyplývající pokles reputace zesnulého. Jak nedobře se vdově vedlo, dokumentuje např. skutečnost, že si u zemské pokladny vyprosila jistý peněžní dar z milosti jako uznání za věrné služby, které zemi prokázal její manžel. A tak paskovské panství přišlo nakonec pro dluhy do dražby a v r. 1717 bylo za 74 000 zl. prodáno.

Novým majitelem se stal příslušník domácí moravské šlechty Filip Ignác rytíř z Hochu, na Okříškách a Pokojovicích. O jeho působení v Paskově se nedochovaly žádné podrobnější zprávy a tak se lze domnívat, že se za éry Filipa Ignáce v Paskově nic mimořádného nestalo.

Filip Ignác z Hochu prodal panství v r. 1731 za 100 000 zl. a jeho novým držitelem se stal Samuel František svobodný pán z Rebentischů, rada císařské dvorní komory a vrchní komorní ředitel. Ten však zakrátko (r. 1734) zemřel a univerzální dědičkou panství se stala nebožtíkova manželka Marie Pavla svob. paní z Gallaneg, jež sama přinesla do manželství značné jmění a vedla paskovské panství až do své smrti v r. 1758. Manželé měli čtyři syny (Josef Alexander, Jan Karel, Claudius Leondegard a Achatius) a dvě dcery (Cecilie Marta a Florimunda Chrysogina), kterým bla Marie Pavla Samuelovým testamentem ustavena za poručníci. Marie Pavla byla faktickým hospodářem na panství již za života svého manžela a tím víc pak jím byla po jeho smrti.

Marie Pavla se znovu provdala (kolem r. 1736), a to za generála, polního maršála Jana Maxmiliána svob. pána z Furstenbusche, avšak r. 1748 podruhé ovdověla. Mezi poddanými byla oblíbena pro svou lidumilost a zbožnost o její laskavosti se zachovaly mezi lidem zkazky po dlouhá desetiletí.

Marie Pavla zemřela v r. 1758 ve věku 66 let a pohřbena byla v paskovském kostele. Svými univerzálními dědici určila své děti Jana Karla, Achatia, Cecilii a Florimundu. Dědici se dohodli, že statek jako celek převezme a k jeho obhospodařování se zaváže Achatius z Hochu s tím, že ostatním dědicům jejich podíly vyplatí. Achatius byl však již zmlada známý marnotratník a neměl předpoklady pro vedení hospodářství a tím méně pro vyplacení svých sourozenců. Když se svými nároky vystoupily ještě děti Maxmiliána z Furstenbusche a vnuci Samuela z Hochu, stala se situace pro Achatia neudržitelnou a jediným řešením byl další prodej panství.

A tak novým držitelem Paskova se stal v r. 1765 Karel rytíř Pammersberger z Kettenburgu, jenž statek koupil za 125 000 zl. včetně veškerého inventáře, úrody, poddaných, s právem rybářským, honebním a na vaření piva. Novým zámeckým pánem v Paskově se tentokrát stal muž občanského původu, olomoucký kupec, směnárník a podnikový průmyslník, teprve nedávno povýšený Marií Terezií za své úspěšné podnikatelské aktivity do šlechtického stavu. Dochované písemnosti nasvědčují tomu, že věren svému podnikatelskému duchu dbal na to, aby se hospodářský efekt paskovského panství co nejvíce zvýšil, což mělo ovšem za následek přiosťření poměru mezi vrchností a poddanými. V Paskově zřídil Karel někdy před r. 1771 podnik, v němž pracovalo na 80 ručních tkalcovských stavů a

jehož součástí bylo i bělidlo, barvírna a soukenická valcha.

Karel Pammersberger zemřel r. 1776 a podle zanechaného testamentu se jeho univerzální dědičkou stala jeho manželka Anna Marie Kateřina. Ta však krátce na to (r. 1778) rovněž umírá a svým testamentem ustanovila dědičkou svou dceru z prvního manželství Františku roz. Gruberovou. Ta však neměla tzv. inkolát (právní způsobilost k nabytí deskového statku) a proto paskovské panství obratem prodává dále.

A tak se dalším držitelem Paskova stává Josef hrabě Mitrovský z Nemyšle a na Hrabyni, který ho kupuje v r. 1779 za 125 000 zl. Josef Mitrovský se věnoval vojenské kariéře a jeho udatné chování v bojích mu vyneslo hraběcí titul. Dosáhl hodnosti nejprve generálmajora a později polního maršála. Účastnil se v letech 1788 - 1791 tureckých válek a za své vojenské úspěchy např. při dobytí Bělehradu byl jmenován polním zbrojmistrem a velícím generálem v Banátě a Sedmihradsku. Kromě Paskova byl Josef Mitrovský držitelem i dalších obcí, např. Hrabyně a části Mokřých Lazců u Opavy a několik nových obcí sám založil, jako např. Josefovice (u Opavy) a Mitrovce. Za Josefa Mitrovského byla v r. 1780 postavena na náměstí v Paskově kamenná socha sv. Floriána, patrona hasičů.

Manželkou Josefa Mitrovského byla Karolina hraběnka Kohary. Hrabě neměl potomků a dle jeho testamentu se univerzálním dědicem po jeho smrti v r. 1808 stal jeho strýc Antonín Bedřich (Frydrych) Mitrovský, vysoký císařský úředník a viceprezident dolnorakouské zemské vlády. Vedle Jana hraběte Františka z Vrbna byl druhým (a posledním) pánem na Paskově, jenž obdržel za své služby císaři nejvyšší vyznamenání - hodnost Rytíř zlatého rouna.

Antonín Bedřich byl vysoce vzdělaný muž, na tehdejší dobu přímo demokratického smýšlení, jenž se zájmem sledoval a podporovat každý kulturní podnik v zemi. Jeho zásluhou - mimo jiné - bylo, že prosadil u císaře Františka II., aby se na stavovské akademii v Olomouci vyučovalo též češtině a zařadil se tak mezi vlastenecký smýšlející muže obrozenecké doby, kteří se ujímali již pomalu se vytrácející české řeči. Stojí za zmínku, že Antonín Bedřich v r. 1808 zajistil povolení ke konání tří jarmarků v Paskově ročně, spojených s dobytčími trhy. Trhy však počátkem 20. stol. zanikly.

Antonín Bedřich Mitrovský zemřel ve Vídni r. 1842, přeživ o 11 let svou manželku Leopoldinu. O jeho vysoké charakterové úrovni svědčí - mimo jiné - i to, že když (ač krátce po jeho nabytí) prodal paskovské panství a z Paskova se odstěhoval, zaslal každé obci zvlášť písemné poděkování poddaným za jejich lásku a oddanost s tím, aby si ho zachovali v dobré paměti, tedy čin na svou dobu nevídaný.

Antonín Bedřich Mitrovský prodal paskovské panství již r. 1809 (tedy necelý rok po jeho nabytí) za pozoruhodnou částku 600 000 zl., která však patrně již nasvědčuje blížícímu se inflačnímu úpadku mocnářství v r. 1811.

Novým nabyvatelem paskovského panství se stal svob. pán Filip Ludvík ze Saint Genois d' Aneaucourt pocházející z Francie, odkud za dob francouzské revoluce uprchl do Rakouska. Ten vlastnil kromě paskovského panství i sousední statky kunčický a řepišťský a paskovský zámek proslavil jeho bohatou knihovnou a sbírkami známek. Za jeho vlastnictví Paskova došlo v Rakousku ke zrušení poddanství, jak o tom bude pojednáno v další části našeho líčení minulosti Paskova.

Filip Ludvík zemřel v Badenu u Vídně r. 1857 a dědicem jeho majetku se stal jeho syn Mořic hrabě ze Saint Genois, jenž po požáru v r. 1869 nechal přestavět zámek do jeho dnešní podoby. Mořic vlastnil paskovské panství poměrně dlouho - do r. 1881 - kdy ho prodal.

Dalším držitelem Paskova se tak stal hrabě Vintř (Gunther) Stolberg - Stolberg. Ten zemřel již za 1. československé republiky (r. 1926) a dalším a posledním držitelem paskovského panství se stal jeho syn.

JUDr. Otto Stolberg - Stolberg. Za pozemkové reformy v r. 1926 byly vlasníku propuštěny zbytkové statky Paskov a Žabeň, lihovar, elektrárna, zámek a park v Paskově a lesní hospodářství. Dvůr v Hrabové s pozemky a rybníky byl přenechán hrabovským občanům.

Po druhé světové válce byl celý Stolbergův majetek vyvlastněn a zámek adaptován na nemocnici.

